

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Бейнелеу өнері арқылы балалардың шығармашылық қабілетін дамыту

ЖАРИЯЛАНДЫ
17.01.2025

ТІРЕК СӨЗДЕР
ейнелеу өнері, қиял, шығармашылық қабілет, шығармашылық тапсырмалар, эстетикалық тәрбие

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/175009/>

Бахатбек Айсулу

Целиноград ауданы білім бөлімінің жанындағы
Софиевка ауылының «Жарқын Ай» балабақшасы
Тәрбиеші

Аннотация

Бұл мақалада мектепке дейінгі ересектер тобында бейнелеу өнері арқылы балалардың шығармашылық қабілетін дамытудың жолдары қарастырылған. Бейнелеу өнері – балалардың эстетикалық және шығармашылық дамуына ықпал ететін тиімді құрал. Мақалада бейнелеу өнерінің бала өміріндегі маңызы, шығармашылық қабілеттерді дамыту әдістері, тәрбиешінің рөлі мен практикалық ұсыныстар ауқымды түрде талданады.

Түйін сөздер: бейнелеу өнері, шығармашылық қабілет, эстетикалық тәрбие, қиял, шығармашылық тапсырмалар.

Кіріспе

Мектепке дейінгі білім беру жүйесінің негізгі мақсаты – жан-жақты дамыған, шығармашыл тұлғаны қалыптастыру. Осы кезеңде балалардың ақыл-ой, эмоциялық және шығармашылық қабілеттерін дамыту басты рөл атқарады. Шығармашылық – адамның ерекше ойлау және әрекет ету қабілеті ғана емес, сонымен қатар өздігінен дамуға, жаңа идеяларды жүзеге асыруға мүмкіндік беретін негізгі құндылық.

Бейнелеу өнері балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда ерекше орын алады. Ол баланың ішкі сезімдерін, ойларын және қиялын көрсетуіне көмектеседі. Мақалада бейнелеу өнерінің балалар өміріндегі рөлі мен оның көмегімен шығармашылық қабілетті дамыту жолдары кеңінен талданады.

Бейнелеу өнері және шығармашылық қабілет

Бейнелеу өнерінің балалар өміріндегі маңызы

Бейнелеу өнері – тек шығармашылық процесс қана емес, балалардың жан-жақты дамуына ықпал ететін құрал. Бұл өнер түрі бала бойындағы табиғи қабілеттерді ашып қана қоймай, оның эстетикалық және эмоционалдық дамуын да қамтамасыз етеді. Балалар бейнелеу өнері арқылы қоршаған әлемді түсініп, табиғат пен заттардың сұлулығын бағалайды. Сурет салу, мүсін жасау немесе аппликация сияқты әрекеттер балалардың қиялын оятып, өмірге жаңа көзқараспен қарауға үйретеді.

Балалар бейнелеу өнерінде түстер мен пішіндерді өзара үйлестіріп, белгілі бір мән-мағыналы бейне жасау арқылы өз ойларын еркін білдіреді. Сонымен қатар, бұл процесс балалардың эмоционалдық әлемін байытып, өзін-өзі тануына жол ашады. Сондықтан, бейнелеу өнері тек эстетикалық құрал ғана емес, тәрбиелік маңызы зор процесс болып табылады.

Шығармашылық қабілет дегеніміз не?

Шығармашылық қабілет – баланың жаңа идеяларды ойлап табу, ерекше шешімдер жасау және өз ойларын еркін білдіру қабілеті. Бұл қабілет әр балада әртүрлі деңгейде көрінеді және оны дамыту үшін арнайы орта мен жағдайлар қажет.

Шығармашылық қабілетті дамыту үшін бейнелеу өнері ерекше мүмкіндіктер береді. Мысалы, балалар түстерді араластырып, жаңа реңктерді анықтайды, табиғат көріністерін суреттеп, оларды өзінше түсіндіреді. Шығармашылық үдеріс барысында балалардың өзіндік танымдық қабілеттері артып, олардың ойлау жүйесі белсенді жұмыс істей бастайды.

Балалардың шығармашылығын дамытудың әдіс-тәсілдері

Сюжеттік бейнелермен жұмыс

Сюжеттік бейнелер салу – балалардың қиялын дамытудың ең тиімді әдістерінің бірі. Сюжеттік тапсырмалар балаларды белгілі бір тақырып бойынша ойлануға, өз ойларын бейнелер арқылы жеткізуге ынталандырады. Бұл әдіс балалардың қиялдау қабілетін арттырып, өз идеясын бейнелеу арқылы көрсетуге мүмкіндік береді.

Мысалы, «Менің армандаған үйім» тақырыбында балалар өздері қалаған үйдің бейнесін салып, оның ерекшеліктері туралы әңгімелеп береді. Бұл әдіс тек шығармашылықты ғана емес, сөйлеу дағдыларын да дамытады. Тақырыптық тапсырмалардың тағы бір мысалы – «Табиғат әлемі». Бұл тапсырмада балалар табиғат құбылыстарын суреттеп, қоршаған ортаның сұлулығын көрсетуге тырысады.

Түстермен тәжірибе жасау

Түстерді араластыру арқылы балаларға жаңа реңктерді ашуға мүмкіндік беру – шығармашылық қабілетті дамытудағы қызықты тәсілдердің бірі. Балаларға түстердің өзара үйлесімділігін анықтауға тапсырмалар беріп, олардың қиялы мен эстетикалық талғамын оятуға болады.

Мысалы, балаларға негізгі түстерден қосымша түстер алуға арналған тәжірибе жасау ұсынылады. Олар қызыл мен сарыны араластырып, қызғылт сары түс жасай алады, немесе көк пен сарыны араластырып, жасыл түс шығарады. Бұл процесс балалардың танымдық қабілетін дамытып, түстерді түсінуге үйретеді.

Әртүрлі техникаларды қолдану

Бейнелеу өнеріндегі әртүрлі техникаларды қолдану балалардың қызығушылығын арттырып, олардың шығармашылық белсенділігін жоғарылатады.

- **Акварель:** нәзік реңктер жасауға, суық және жылы түстердің үйлесімін анықтауға мүмкіндік береді.
- **Гуашь:** ашық және қанық түстерді пайдаланып, жарқын бейнелер жасауға көмектеседі.
- **Аппликация:** түрлі материалдарды қиып-жапсыру арқылы

шығармашылық ойлау қабілетін дамытады.

Топтық жұмыстар

Топтық жұмыстар балалардың бір-бірімен қарым-қатынас жасау дағдыларын дамытады және шығармашылық ынтымақтастыққа үйретеді. Мысалы, балалар үлкен бір постерді бірге дайындап, әрқайсысы өз үлесін қосады. Бұл әдіс балалардың командамен жұмыс істеу қабілетін қалыптастырып, ортақ жетістікке жетудің маңызын түсіндіреді.

Бейнелеу өнерін ұйымдастыруда тәрбиешінің рөлі

Шығармашылық ортаны ұйымдастыру

Балалардың шығармашылығын дамыту үшін тәрбиеші оларға арнайы орта құруы керек. Бейнелеу өнеріне арналған бұрыш немесе шағын студия балаларды шығармашылыққа ынталандырады. Бұл жерде әртүрлі бояулар, қылқаламдар, қағаздар, табиғи және қайта өңделген материалдар болуы тиіс.

Индивидуалдық тәсіл

Тәрбиеші әр баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оларға жеке тапсырмалар беруі қажет. Бір бала жануарларды салуды ұнатса, екіншісі табиғат көріністерін бейнелеуді жөн көруі мүмкін. Балалардың қызығушылығына сай тапсырмалар беру олардың шығармашылық қабілетін ашуға көмектеседі.

Мақтау және қолдау

Тәрбиеші балалардың еңбегін бағалап, олардың жасаған жұмыстарын мақтап отыруы маңызды. Бұл балалардың өзіне деген сенімділігін арттырып, шығармашылық әрекеттерге деген қызығушылығын күшейтеді.

Қорытынды

Бейнелеу өнері – балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудың ең тиімді құралдарының бірі. Түрлі әдіс-тәсілдер мен тәрбиешінің кәсіби біліктілігі арқасында балалардың қиялы, эстетикалық талғамы және моторикасы дамиды. Бұл олардың жан-жақты дамуына негіз болып,

болашақта шығармашыл тұлға болып қалыптасуына жол ашады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Аймағамбетова, Қ. «Балалар шығармашылығын дамыту әдістері.» Алматы: Білім, 2021.
2. Әбдіғалиева, Г. «Эстетикалық тәрбие және балалардың қиялы.» Астана: Фолиант, 2020.
3. Құнанбаева, Л. «Мектепке дейінгі білім беру жүйесі.» Алматы: Рауан, 2019.
4. Смағұлова, Н. «Бейнелеу өнері және педагогика.» Шымкент: Нұрлы әлем, 2022.
5. Нұрғалиева, Ж. «Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудағы инновациялық тәсілдер.» Білім әлемі журналы, 2021, №5.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.